KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

# Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2026

Sivistysvaliokunta 21.4.2026

Maria Salenius, hyvinvointiasioiden johtaja

# Huomioita varhaiskasvatuksen ja koulutuksen osalta

- Kunnat edistävät yhdenvertaisuuslain (1325/2014) pohjalta yhdenvertaisuutta jokapäiväisessä toiminnassaan. Niillä on viranomaisena myös velvollisuus arvioida, miten toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.
- **Varhaiskasvatuksen** osalta Kuntaliitto ei jaa näkemystä palauttaa toimipaikkakohtainen yhdenvertaisuussuunnitteluvelvoite
  - Tätä kokonaisuutta tuetaan jo laajasti varhaiskasvatuslaissa asetetuilla tavoitteilla
- **Koulutuksen** tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat tärkeitä yhteiskunnallisia arvoja, joihin kunnat suhtautuvat vakavasti
  - Koulutuksen järjestäjät edistävät yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti ja työssä on edistytty oikeansuuntaisesti
  - Koulutuksen järjestäjien toimintaa ohjaavissa suunnitelmavelvoitteissa on päällekkäisyyksiä
  - Tarvitaan yhä ajantasaista tietoa sekä johdon ja henkilöstön kouluttamista
  - Yhteiskunnan keskusteluilmapiirin kärjistyminen heijastuu oppilaitoksiin lieveilmiöineen



KUNTALIITTO Kommunförbundet

# Lisähuomioita

- Haasteena on tunnistettu että ryhmämuotoinen perusopetuslain mukainen **aamu- ja iltapäivätoiminta** ei vastaa vammaisen lapsen yksilöllisiin tarpeisiin, jolloin hyvinvointialueiden tulisi järjestää vammaiselle lapselle ns. lyhytaikaista huolenpitoa
  - Kuntaliitto korostaa, että kunnilla ei ole velvollisuutta järjestää perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa eikä yhdelläkään toiminnan kohdejoukkoon kuuluvalla oppilaalla ole subjektiivista oikeutta saada toiminnasta paikkaa
  - Tilannetta on vaikea ratkaista ilman OKM:n ja STM:n konkreettista informaatio-ohjausta
- **Kohtuullisten mukautusten soveltaminen koetaan kunnissa erityisen hankalaksi**
  - OKM ja STM ovat varovaisia konkretisoimaan kunnille ja hyvinvointialueille missä menevät ns. kohtuullisuuden rajat
  - Esim. aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla ei ole oikeutta perusopetuksen maksuttomuuteen kuuluviin palveluihin kuten koulukuljetukseen tai opetukseen osallistumisen edellyttämiin avustajapalveluihin

# Lopuksi

- Kuntien **vapaa-ajan palveluissa** yhdenvertaisuuden edistäminen läpileikkaa palveluiden toteutusta
  - **Nuorisotyössä, kulttuuripalveluissa ja kirjastoissa** yhdenvertaisuutta edistetään orgaanisesti arjen toiminnassa
- Jotta kunnat voivat toteuttaa suunnitteluvelvoitteitaan yhdenvertaisuuden osalta, tarvitaan vakaata **tietopohjaa**, jota ei voi enää kaventaa
- Useat kertomuksessa esitetyt avaukset kuten suositus liittyen sateenkaaripoliittiseen toimintaohjelmaan ja rasisminvastaiseen toimenpideohjelmaa koskettavat myös kuntien toimintaa
- **Emme kannata sääntelyn lisäämistä, olemassa oleva lainsäädäntö on kuntien osalta riittävää**
  - Työtä tehtävä entistä vaikuttavammin yhdessä
  - Koulujen, varhaiskasvatuksen kuin kuntien muidenkin palveluiden keinot ovat yhdenvertaisuuden edistämisen osalta rajalliset

Maria Salenius
Hyvinvointiasioiden johtaja
Hyvinvointi ja sivistys
Etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
P. 050-561 0466

CC BY

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi

KUNTALIITTO | Kommun-förbundet